

Tabel 1. Eksempler på ydelser med brugerbetaling

Ydelser	Brugerbetaling i mia. kr. 1999
Tandlæger.....	3,7 ¹
Handicapinstitutioner	0,4
Hjemmehjælp.....	0,9
Pasningsordninger i alt	7,2
– Dagpleje.....	1,6
– Vuggestuer	0,5
– Børnehaver	1,8
– Integreerede institutioner	1,9
– Skolefritidsordninger m.v.	1,4

Kilde: Det kommunale budget- og regnskabssystem, »Organisering af lægemiddelsalget i Danmark« (betænkning fra Sundhedsministeriet), Danmarks Statistiks varebalancer samt egne beregninger.

¹⁾ Skøn.

I eksemplet med betaling for dagpasningstilbud for børn vil forældrenes betaling således blive opgjort som privat forbrug, selvom produktionen organiseres (ved offentligt organiseret produktion forstås i denne redegørelse, at det offentlige definerer og har ansvaret for produktions tilrettelæggelse og kriterierne for tildelingen af ydelsen. Dette vil som hovedregel ske, ved at det offentlige selv står for selve produktionen af ydelsen, men udelukker dog ikke, at private producenter kan inddrages som leverandører af ydelser, når blot vilkårene for dette samarbejde er fastlagt af det offentlige) af den offentlige sektor. I eksemplet med betaling for tandlægeydelser vil den private betalingsandel ligeledes blive opgjort som privat forbrug, og det offentlige tilskud som offentligt forbrug.

Når forbruget deles op på privat og offentligt, er der således ingen forskel på forbruget af ydelser, som organiseres af den offentlige sektor og finansieres ved brugerbetaling, og det forbrug, som vedrører ydelser, der normalt betragtes som rent private, f.eks. forbrug af fødevarer, boligudstyr eller biler.

Den offentlige service kan enten finansieres af skatter eller brugerbetaling. Ved en udvidelse af den offentlige service vil der derfor altid skulle vælges mellem den ene af disse to finansieringsformer.

Det nuværende serviceudbud i den offentlige sektor kan således ikke opretholdes, hvis den ene af de to finansieringsformer begrænses, uden at den anden øges tilsvarende. Mindskes det nuværende omfang af brugerfinansiering, vil det således ved uændret service kræve øget

skattefinansiering. Nedsættes både skatter og brugerbetalingen, vil det kræve, at den offentlige service reduceres.

Brugerbetaling og skat er således to betalingsmåder, som er hinandens modsætninger, fordi en given udgift enten må betales af forbrugeren selv eller fordeles på brugerne og andre via beskatningen.

Denne forskel betyder samtidig, at brugerbetaling har væsentligt anderledes samfundsøkonomiske og fordelingsmæssige virkninger end skatter. Det er der flere grunde til:

- Skat betales især i forhold til indkomst og forbrug. Personer med høje indkomster/forbrug betaler derfor mere end personer med lave indkomster. Brugerbetaling er som udgangspunkt uafhængig af indkomst. Brugerbetalingen er derfor den samme for høj- og lavindkomster. Det betyder, at skatter automatisk tager en del af gevinsten ved ekstra arbejde, opsparing eller uddannelse, mens brugerbetaling ikke gør. Det betyder endvidere, at skattefinansieret forbrug udjævner indkomster og forbrugsmuligheder, mens brugerbetaling ikke gør det.
- Skat betaler alle, uanset om de bruger de ydelser, skatten medgår til at betale eller ej. Brugerbetaling betales kun af de, der bruger ydelsen. Det betyder, at skatter flytter forbrugsmuligheder fra dem, der ikke bruger en bestemt ydelse, til dem, som bruger den.
- Da skattefinansiering afkobler betaling og forbrug, er der ikke noget incitament for den enkelte bruger til at begrænse efterspørgslen. Brugerbetaling bevirker derimod, at den en-